

VOLEBNÍ SPECIÁL 2025

Volební kvóty (současný systém)

Prvním typem volebních formulí jsou tzv. volební kvóty. Jsou počítány na základě celkového počtu odevzdaných hlasů a celkového počtu mandátů v daném volebním obvodu. Výsledná kvóta vzniká zjednodušeně řečeno dělením počtu odevzdaných hlasů celkovým počtem mandátů (někdy doplněné o další matematické postupy).

Je pravidlem, že pomocí kvót není možné rozdělit všechny mandáty najednou a používá se tak nejčastěji mechanismus dalších kol rozdělování – skrutinií, kdy se s odevzdanými hlasy dál pracuje.

$Q = \frac{V}{S}$	$Q = \frac{V}{S+1}$	$Q = \frac{V}{S+1} + 1$	$Q = \frac{V}{S+2}$	Q = kvóta; V = Celkový počet hlasů; S = celkový počet mandátů
Hareova kvóta	Hagenbach- Bischoffova kvóta	Droopova kvóta	Imperialiho kvóta	

Volební dělitele (dřívější systém)

Volební dělitele fungují na odlišném principu než kvóty a jsou také souhrnně nazývány metodami největších průměrů. Dělí totiž počty získaných hlasů každé strany příslušnou číselnou řadou z předem stanovené posloupnosti. Postupně přidělují jednotlivé mandáty stranám podle toho, která z nich vykazuje nejvyšší aktuální průměr. Metody se navzájem liší v tom, jaké posloupnosti používají jako dělitele.

Po vydělení dostatečného množství posloupností se seřadí výsledné podíly a ty nejvyšší z nich pak postupně získávají mandáty, a to do té doby, dokud není vybrán takový počet největších podílů, kolik je mandátů k udělení v daném volebním obvodu.

Nespornou výhodou volebních dětelů je také skutečnost, že rozdělení mandátů proběhne najednou a není nutné přerozdělovat zbývající mandáty v dalších skrutiniích.

Oproti hlavní myšlence volebních kvót, kterou je snaha o co nejmenší rozdíly mezi obdrženým procentem hlasů a obdrženým procentem mandátů, je myšlenka volebních dětelů založena na předpokladu, že by nebylo spravedlivé, aby nějaká ze stran obdržela mandát dříve, než jiná strana s aktuálně vyšším průměrem.

To však platí pouze v případě **D'Hondtova dělitele**, jehož číselná řada je jednoduše 1; 2; 3; 4; Jedná se v podstatě o výchozího dělitele a "nejčistšího" představitele myšlenky dětelů, obdobně jako Hareova kvóta představuje výchozí kvótu.

Zákon č. 247/1995 Sb., ve znění novely č. 189/2021 Sb.

§ 48 Určení počtu poslanců volených ve volebních krajích

(1) Na základě výsledků hlasování převzatých z volebních okrsků a zvláštních volebních okrsků u pověřených obecních úřadů podle § 43 zjistí Český statistický úřad celkový počet platných hlasů, které byly ve všech volebních krajích odevzdaný pro všechny politické strany, politická hnutí a koalice, a vydělí ho počtem volených poslanců podle § 24. Číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na jednotky je republikovým mandátovým číslem.

(2) Republikovým mandátovým číslem se dělí celkový počet platných hlasů odevzdaných v každém volebním kraji. Celé číslo takto vypočtené je počtem mandátů, které připadají jednotlivým volebním krajům.

(3) Nebyly-li takto rozděleny všechny mandáty, případnou zbylé mandáty postupně volebním krajům, které vykazují největší zbytek dělení. Při rovnosti zbytků rozhoduje los.

§ 49 Postup politických stran, politických hnutí a koalic do prvního skrutinia

(1) Český statistický úřad zjistí,

- a) které politické strany nebo politická hnutí získaly méně než 5 procent z celkového počtu platných hlasů,
- b) které koalice složené ze 2 politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 8 procent z celkového počtu platných hlasů,
- c) které koalice složené ze 3 a více politických stran, popřípadě politických hnutí získaly méně než 11 procent z celkového počtu platných hlasů.

(2) - (5) Do skrutinia musí postoupit alespoň dva subjekty, jinak se předepsané hranice dle (1) snižují vždy o procento.

§ 50 První skrutinium

(1) V prvním skrutiniu se rozdělují mandáty v rámci volebních krajů.

(2) Součet platných hlasů odevzdaných ve volebním kraji pro politické strany, politická hnutí a koalice, které postoupily do prvního skrutinia, se vydělí počtem mandátů, které byly tomuto volebnímu kraji přiděleny, zvětšeným o dvě; číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na jednotky je krajským volebním číslem.

(3) Celkový počet platných hlasů, který obdržela politická strana, politické hnutí nebo koalice v rámci volebního kraje, se dělí krajským volebním číslem a politické straně, politickému hnutí nebo koalici se přikáže tolik mandátů, kolikrát je krajské volební číslo obsaženo v celkovém počtu platných hlasů, které tato strana/hnutí/koalice získala.

(4) Bylo-li takto rozděleno více mandátů, než se mělo přidělit podle § 48 odst. 2, odečtou se přebývající mandáty postupně těm politickým stranám, politickým hnutím nebo koalicím, které ve volebním kraji vykazovaly nejmenší zbytek dělení. Při stejném zbytku dělení se mandát odečte politické straně nebo hnutí či koalici, která získala ve volebním kraji menší počet hlasů; je-li i tak počet platných hlasů stejný, rozhodne los.

(5) V rámci jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic obdrží mandáty straně přikázané kandidáti podle pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.

(6) Jestliže však některý z kandidátů získal takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 procent z celkového počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici ve volebním kraji, případně mandát přednostně tomuto kandidátovi.

§ 51 Druhé skrutinium

(1) V druhém skrutiniu se rozdělují mandáty, které nebyly rozděleny v prvním skrutiniu.

(2) Celkový počet platných hlasů odevzdaných ve všech volebních krajích pro politické strany, politická hnutí a koalice, které postoupily do druhého skrutinia, se dělí počtem mandátů, které mají být v druhém skrutiniu rozděleny, zvětšeným o 1; číslo takto vypočtené a zaokrouhlené na celé číslo je republikovým volebním číslem.

(3) Celkový počet platných hlasů, který obdržela politická strana, politické hnutí nebo koalice ve všech volebních krajích, se dělí republikovým volebním číslem a této politické straně, politickému hnutí nebo koalici se přikáže tolik mandátů, kolikrát je republikové volební číslo obsaženo v celkovém počtu hlasů, které tato strana, hnutí nebo koalice získala.

(4) Nebyly-li takto rozděleny všechny mandáty, případnou zbylé mandáty postupně těm politickým stranám, politickým hnutím a koalicím, které vykazují největší zbytek dělení. Při rovnosti zbytků rozhoduje los.

(5) V rámci jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic obdrží mandáty kandidáti podle pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku. Ustanovení § 50 odst. 6 platí obdobně (tedy pravidlo o přednostních hlasech).